

Litterære velfærdsmetaforer

Af Anne-Marie Mai

Institut for Kulturvidenskaber: Dansk, Syddansk Universitet

I de senere år har jeg givet mig ud i noget af et forskningseventyr i samarbejde med kolleger fra historie og samfundsvidenskab. Når jeg bruger ordet "eventyr" kunne man forledes til at tænke på farverige emner og verdener. Men genstanden for min forskningsinteresse er nu ganske profan og jordnær; det handler nemlig om litteraturen i de nordiske velfærdsstater. I denne betegnelse ligger der allerede en antagelse, nemlig den, at det er muligt at sætte stat og litteratur i relation til hinanden, og at en sådan relation kan være genstand for forskning, tilmed et "eventyr". Men sådan er det, og i det følgende vil jeg give et lille indblik i nogle af de trolde og kloge gamle koner og mænd (udfordringer og muligheder), jeg foreløbig har mødt på min vej.

Først og fremmest har jeg måttet sande, at det er vigtigt at have sin kernefaglige bagage i tip-top-orden. Jeg har virkelig haft brug for gode kræfters assistance for at undgå at havne i et tågelandskab blandt trolde og trunter, hvor man hverken bliver klogere på litteratur, velfærdsstat eller historie. Her har jeg fundet en eventyrets sande hjælper i Jørgen Dines Johansens fiktionsstudier og hans sammenfatninger af centrale litteraturvidenskabelige diskussioner, som jeg har kunnet bruge til at fastholde det litterære genstandsfelt, samtidig med at jeg har forsøgt at bidrage til det interdisciplinære samarbejde. Alt det kommer jeg til. Men jeg må begynde et andet sted, nemlig med en lille beretning om, hvordan litteraturen kommer på tale i forbindelse med velfærdsstatsstudier.

Velfærd og litteratur

Forskellige definitioner af velfærdsstaten er til diskussion inden for historie og samfundsvidenskab. Man debatterer eksempelvis, om man skal vælge at arbejde med en smal definition, hvor velfærdsstaten betegner forskellige politikområder som pension, uddannelse, bolig, sundhed, kultur. Her er det ofte kvantitative metoder, der fokuserer på målbarhed, omfang og udbredelse, som er centrale. Det fremhæves også, at man kan vælge at arbejde med en bredere definition, hvor man betragter velfærdsstaten som en overordnet betegnelse for hele samfundsarkitekturen, der også omfatter de værdier og ideer, som danner baggrund for den nordiske velfærdspolitik, herunder videnskab, kunst og litteratur (jf. Petersen 2003). Heri indgår arbejdet med kvalitative metoder.

Hvis man tager skridtet i retning af den brede definition kommer et interdisciplinært samarbejde mellem eksempelvis historie, samfundsvidenskab, idéhistorie, kultur- og litteraturvidenskab på tale. Netop fra samfundsvidenskabelig side kan man opleve en voksende interesse for at inddrage ideer og værdier i studiet af politik. Den canadiske

sociolog Daniel Béland, der også har engageret sig i nordisk velfærdsstatsforskning, understreger således sammen med politologen Robert Henry Cox, at inddragelsen af et studie af kultur, ideer og værdier komplicerer den socialvidenskabelige forskning, men at et interdisciplinært samarbejde samtidig er helt nødvendigt:

The lesson is that the most fruitful discoveries are made when scholars seek out and incorporate the insights of those working in other fields, rather than working diligently to perfect their understanding within a small field of inquiry. (Béland og Cox 2011: 5).

Men hvis man som litteraturforsker skal bidrage til studiet af velfærdsstaten, er det vigtigt, at man ruster sig med et litteraturbegreb, som på den ene side præciserer litteraturens særlige diskursivitet og på den anden side åbner for litteraturens mulige mellemværender med andre diskurser og for studiet af dens samfundsbetydning. Her viser det sig faktisk særdeles nyttigt at gå til kernefaglige bestemmelser, som den man kan finde i Jørgen Dines Johansens fiktionsstudier. I artiklen, ”Subjektivitet og fiktion” (2006) diskuterer Dines Johansen eksempelvis, hvorledes litterære diskurser har som deres særpræg, at de på den ene side i stand til at imitere alle diskurser (politiske, religiøse, videnskabelige, personlige) og på den anden side kunstnerisk kan bearbejde dem på vidt forskellig vis og skrive dem ind i deres egen subjektive diskurs (Dines Johansen 2006: 102). Dines Johansen når frem til sine bestemmelser i forlængelse af en gennemgang af Piagets begreb om den kreative imitation. Denne teoretiske diskussion vil jeg ikke her gå nærmere ind i, men nøjes med at fremhæve, at man i forlængelse af Dines Johansens overvejelser og sammenfatninger kan hævde, at man i litterære tekster kan finde komplekse og egenartede fortolkninger af velfærdslivet. ”Det, som litteraturen kan fremstille bedre end andre diskurser, er hvorledes subjektet totalt set forholder sig til sin omverden, og hvorledes det opfatter dette forhold. Forskellen mellem kunst og litteratur på den ene side og videnskaberne på den anden er først og fremmest, hvad man har for øje, om fokus” (ibid.: 101).

På baggrund af Dines Johansens præcise sammenfatninger af god, gammel og kernefaglig indsigt kan man begynde at studere en række forskellige mellemværender mellem politiske, sociologiske og litterære diskurser og mellem litterære, sociologiske og politiske velfærdsmetaforer. Det er vigtigt her at holde sig for øje, at der ikke er tale om enkle årsags- og virkningsforhold, men om et komplekst felt, der åbner sig.

Studier af forholdet mellem forskellige diskurser bliver interessant for litterater, fordi diskurserne både indgår i litteraturen selv og danner en kontekst, mens omvendt litterære diskurser bliver interessante for politologer og sociologer, fordi de peger ind i den kompleksitet omkring samfund, politik, værdier og ideer, som Daniel Béland og Robert Henry Cox beskriver som nødvendig for samfundsvidenskaben. I sammenhæng med betragtningen omkring den litterære diskurs taler Dines Johansen også om, at litteraturen fungerer som en model for eksistensen: ”fordi litteraturen fremstiller menneskets lod, kan den også fungere som en model for eksistensen, der kan italesætte, hvad der bekymrer os, uden at vi selv kan sætte ord herpå.” (ibid.: 97). En fin pointe, som Dines langt fra er ene om, men som man har godt af at blive mindet om.

Litteraturen kan i velfærdsstaten have såvel en dannende, kritisk og debatskabende som en æstetisk og en underholdende funktion. Betragtningen over de sammensatte litterære diskurser og litteraturen som tilværelses- og eksistensmodel leder frem til, at man såvel i litterære tekster som i politiske og sociologiske tekster kan finde forskellige velfærdsstatslige grundmetaforer, der bliver ved med at gå igen i det sprog, som velfærdsstaten betjener sig af. Når man følger de politiske diskurser omkring velfærdsstaten både i opbygningsfasen og senere frem til nutiden, er det ganske tydeligt, at der i politisk retorik er nogle grundmetaforer, der bliver ved at dukke op, både i tilhængernes og modstandernes sprogbrug. I en dansk sammenhæng kan man bemærke, at flere af metaforerne udspringer af arbejderbevægelsens tidlige terminologi og ikke mindst dens sangskat. Det er i høj grad denne metaforik, der så at sige føres videre i den politiske velfærdsretorik.

Velfærdsmetaforer

Tilbage i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet var den unge danske arbejderbevægelse ikke i tvivl om, at klassekampen krævede gode slagkraftige sange med et malende billedsprog, der kunne tale til det jævne folk, som var opdraget med bibelhistorie og salmevers. Hvis man skulle levendegøre sine tanker, begreber og håb om et bedre samfund, måtte man ty til et billedsprog, som arbejderne kendte til.

Arbejderbevægelsens sangskat har derfor ofte klang af de gammeltestamentlige fortællinger om jødernes slaveri i Egypten, om Moses, dansen om gulvkalven, tempelbyggeriet og jødernes lange, farefulde vej mod det forjættede land.

I Ulrich Peter Overbys "Socialisternes March" (1871) ses det kommende samfund som en art tabernakel og tempel: "en Bygning vi rejser til Skærm i vor Nød", mens et forjættet landskab aftegnes i Oskar Hansens "Danmark for Folket" fra 1934. Det nye samfund rækker fra hytte til hus, stiger frem med "vårvindens sus" og stormer helt ud til "havets mænd".

Billedet af bygningen og kulturlandskabet gør de politiske ideer overskuelige og beboelige, menneskelige og konkrete, og bygnings- og landskabsbilledet danner en tilbagevendende metaforik, der også gør sig gældende, da opbygningen af velfærdsstaten tager fart i 1950'erne og 1960'erne. De velfærdsstatslige grundmetaforer, som jeg sammen med min kollega Lasse Horne Kjældgaard udforsker i FKK-projektet "Velfærdsstatens sprog og begreber", er især 'vejen', 'bygningen/hjemmet', 'familien', 'væksten' og 'velfærdsviet'.

På en socialdemokratisk valgplakat fra 1956, det år hvor velfærdslovgivningen i Danmark blev indledt med loven om folkepensionen, ser vi netop velfærdsmetaforerne dukke op. Her viser man bedsteforældre-par med deres børnebørn i favnen, opstillet foran et almenyttigt boligbyggeri, omgivet af grøn vækst og med et anlæg af fortov og vej i baggrunden.

Metaforikken bliver ved at gøre sig gældende, også i senere tidaldre, hvor Socialdemokratiet i lighed med andre partier taler om et behov for en "sanering" af velfærdsbygningen.

Tager man et udblik til svenske og norske velfærdsmetaforer, springer den velkendte svenske folkehjems-metaforik oplagt i øjnene. På en valgplakat fra 1960 er de svenske socialdemokrater rykket inden for i hjemmet, hvor familien er samlet. Man kan her bemærke, at familien nu består af far, mor og børn. Familiens ældste generation er ”udfaset” til en tilværelse i den offentlige ældrepleje. Kernefamilien er rykket sammen i sofaen og samlet om tv’et. Billedet er netop formet som en tv-skærm: familien ser på en gang tv og er selv med på skærmen. Familien og velfærdsbygningen er nu forbundet med fritid og underholdning.

På en norsk valgplakat fra 1959 bringer arbejderpartiets velfærds politik byens gader og udkantens bebyggelse i forbindelse med hinanden. Den store samfundsbygning skræver nærmest over alle slags bygninger og skaber hjem. Partibogstavet A bliver en moderne arkitektonisk figur for velstand og vækst.

Det er tydeligt, at de nordiske landes politikere lægger vægt på at få placeret kunstnerne som en del af samfundsbygningen gennem en velfærdslovgivning, der sikrer statsstøtte til kunst og litteratur. Forfattere og kunstnere tildeles en vigtig rolle som velfærdssamfundet kritikere (jf. Mai 2011 og Mai 2012), en samfundsrolle, som forfatterne også selv tematiserer i romaner og noveller.

Et af de nyeste forsøg på en kritisk kunstnerisk refleksion over den nordiske velfærds kunst finder man i Kerstin Ekmans roman *Grand final i skojarbranschen* (2012), hvor Ekman fortæller historien om, hvordan forfatteren faktisk må være to: en kendis, der er i stand til føre sig frem i offentligheden og levere en god medieperformance og den skrivende kunstner, der har brug for passe sig selv for at kunne dyrke sit kunstneriske arbejde.

Man mærker, at Kerstin Ekman i romanen bearbejder personlige erfaringer om at føle sig splittet som kunstner i velfærdssamfundet. Hun er forfatter til flere betydelige romaner om det svenske velfærdssamfunds historie og udvikling, hvor netop velfærdsmetaforikken omkring bygning/hjem kunstnerisk reflekteres. Og hvis man vil forfølge forskellige sider af den litterære tematisering af den velfærdsstatslige kerne-metaforik, kan man sammenligne Kerstin Ekman med to andre meget læste og kanoniserede nordiske forfattere: norske Bjørg Vik og danske Kirsten Thorup.

De tre forfattere har alle været med til at præge samfundsdebatten som kendte offentlige figurer; deres værker er blevet brugt og læst i undervisningssystemet og har været genstand for litteraturforskning og kulturformidling. Senest præsenteres de i det store forsknings- og formidlingsprojekt, *Nordic Women’s Literature*, digitalt på svensk, dansk og engelsk (<http://nordicwomensliterature.net/> 2011).

Jeg vil her koncentrere mig om sidste bind i Viks romanværk om *Elsi Lund* fra 1994, Kirsten Thorups tidlige roman, *Baby* fra 1973, og tredje bind af Kerstin Ekmans Katrineholm-suite, *Englehuset* fra 1979. Der er, som vi skal se, tale om tre ganske forskellige fortolkninger af den bærende metaforik omkring velfærdsbygningen/vel-færdshjemmet.

Det gode samfundshjem, det gamle faderhus og transvestittens krybbespil

Bjørg Vik fortæller i sin romanserie om pigen Elsi, der er fire år, da anden verdenskrig bryder ud. Serien består af tre romaner, *Små nøkler store rom* (1988), *Poplene på St. Hanshaugen* (1991) og *Elsi Lund* (1994). Elsi vokser op i Oslo i økonomisk beskedne forhold. Hendes far arbejder som tjener, og hendes mor er hjemmegående husmor. Rammerne for Elsis liv synes tidligt afstukket. Hun skal følge i sin mors fodspor, blive gift og stifte familie. Men velfærdsudviklingen giver hende chancen for at få en uddannelse, bryde ud af kønsrollemønstret og bo på eget værelse.

I Bjørg Viks fortælling er det imidlertid karakteristisk, at dette opbrud fra det fædrene hjem og de herskende værdier er så belastende, at Elsi ikke kan klare at gennemføre det på egen hånd.

Da hun gør en ende på sin konventionelle og kedelige forlovelse og begynder på en uddannelse som journalist, får hun et regulært sammenbrud, lider af hallucinationer og ender på den lukkede afdeling på et psykiatrisk hospital.

Selv om hospitalet ikke just er hyggeligt, fremstår det alligevel som et trygt samfundshjem. ”I lang tid betragter hun vinduet med de sribede gardiner, føler en dyb ømhed for dette helt almindelige vindue med bomuldsgardiner, et vindue uden gitter” (Vik 1994: 259).

Elsi kommer til sig selv på hospitalet og bliver hjulpet til at få sit eget værelse ved hjælp af både en faderskikkelse, den venlige psykiater, og en moderskikkelse, den forstående socialrådgiver, der støtter Elsies drøm om at få et eget (livs)rum.

Romanen optegner en ”velfærdsidyl” (et udtryk, der er lanceret i velfærdsstudierne af Tue Andersen Nexø), idet samfundshjemmet fremtræder som en art reservebarndomshjem, der også kan forlige Elsi og hendes familie og få hende til at se sit barndomshjem i et forsoneligt skær.

Elsi ser sig om i de pænt pyntede stuer. Dette er mit hjem, tænker hun, her vil der altid stå en dør åben for mig. For første gang i lang tid nyder hun at være der, ånder frit i de velkendte rum. Hjemmet føles ikke længere som et fængsel, et bur, hun kan forlade det, når hun vil, hun har nøglen til et værelse i frakkelommen.

Hun ser ud ad vinduet, nyder den velkendte udsigt, alderdomshjemmet, murstensvillaerne. Det stejle tag på drengehjemmet lige over for er dækket af sne, en kølig flade i aftenmørket. Lindetræerne langs fortovet står rimfrosne. (ibid.: 314).

De forskellige velfærdshjem, hospitalet, drengehjemmet og alderdomshjemmet, synes at falde på plads i en social geografi, hvor Elsi kan trives. Til slut i romanen ligger selve byens hovedstrøg, Karl Johan, åbent for den unge journalist: ”Den travle, myldrende gade ligger foran hende. Det er bare at gå. Videre.” (ibid.: 342).

Via velfærdshjemmet og dets fader- og moderfigurer finder Elsi den rette vej, der kan føre hende ud i livet og samfundet. Metaforikken omkring vej og hjem forbindes således på en harmonisk måde.

Hos Kirsten Thorup er fortolkningen af velfærdsopbygningen parodisk, kritisk og dystopisk. Romanen *Baby* udspiller sig i begyndelsen af 1970’erne under den økono-

miske krise og fortæller om et miljø af arbejdere, prostituerede, svindlere, teenagere og showbiz-folk på Vesterbro i København. Romanen udfordrer det politiske velfærdsprog i en periode, hvor de gamle metaforer om hus, vej og landskab gen- og nyformuleres i de politiske diskurser.

Romanen placerer ikke skyld og ansvar for de mange menneskelige tragedier hos hverken samfund eller personer, men viser velfærdssamfundet som en skummel arkitektur, hvori mennesker konstant må forhandle og genforhandle deres relationer. De er sat fri af gamle sociale bånd på godt og især på ondt. Personerne forsøger at overleve ved at etablere menneskelige forbindelser og "familie", men velfærdsinstitutionerne underminerer netop disse relationer.

Da den enlige mor, arbejderen Karla, får anvist en lejlighed som bolig for sig selv og sine to børn, introduceres lejligheden for læseren af et fortællende vi, en slags borgerstemme, der taler ud fra en velfærdsstatslig universalisme, der inkluderer både fortæller, læsere og karakterer, og som omtaler "os" og vores "rettigheder". Men det hjem, som "velfærdsviet" bringer til veje er pilråddent og ildelugtende.

To unge teenagepiger er flygtet/smidt ud hjemmefra og hutler sig igennem på banegården og i kælderrum. Om pigen Nova hedder det: "Hun havde været blåmejse og hun havde ingen barndomserindringer og hendes mor havde smidt hende ud så snart hun begyndte at gå i seng med drenge og hun skulle have haft en læreplads i en skotøjsforretning i Frederiksborggade og hun vidste ikke hvad det var der fik hende til at blive væk" (Thorup 1973: 88). Det brudte og helt usammenhængende liv, Nova fører, ender med at sende hende i ungdomsfængsel, et "velfærdshjem", der ligger idyllisk på landet og ligner en bondegård. Men her er der ingen sociale erstatninger for hverken far eller mor; derimod en pædagog, der flirter med muligheden for seksuelt misbrug af pigerne.

Romanen munder dog ud i en lille idyl, der opstår på et pensionat mellem to skæve eksistenser, sangeren og transvestitten, Jolly Daisy, og forfatteren, den fraskilte unge kvinde Leni, der lever af at oversætte porno. Det ligner et lille krybbe med stjerner og udsigt til et stykke forjættende himmel og en omsorgsfuld romantisk almoder/alfader i skikkelse af Jolly Daisy. Måske kan man fortolke afslutningen som et forsøg fra Kirsten Thorups side på et revitalisere den bibelske metaforik, der ligger i bunden af nogle af de mange velfærdsmetaforer omkring hjem, familie og bygning, som romanen forholder sig til.

Kerstin Ekmans storværk Katrineholm-suiten omfatter romanerne *Hekseringene* (1974), *Springkilden* (1977), *Englehuset* (1979) samt *En by af lys* (1983). Suiten fortæller om udviklingen af det svenske samfund i industrialiseringens tidsaldre fra slutningen af 1870'erne til omkring 1980. Den meget lange fortælling har et kæmpegalleri af farverige personer med indviklede og dramatiske skæbner, og vi kommer rundt i meget forskellige sociale miljøer fra husmandstorp til fabrikanthjem. Jeg vil nøjes med her at give en kort karakteristik af Ekmans litterære fortolkning af velfærdsopbygningen i *Englehuset* fra 1979.

Kerstin Ekman lægger vægt på at fremstille metaforikken omkring folkehjem og velfærdsbygning ud fra et kønsperspektiv. Folkehjemmet er i hendes optik et faderhus, hvor samfundsmedlemmerne tænkes at flokkes om den gode, lydhøre fader, der mildt tugter sine velopdragne børn. Hun giver en kort symbolsk fortolkning af folkehjemmet i

beskrivelsen af huset, hvor den kommunale forvaltning og byrådet holder til. Huset Carlsborg har oprindeligt tilhørt egnens ledende fabrikant, men er efter hans død overtaget af den kommunale styrelse, som nu holder møder i den tidligere dagligstue. Skildringen er fuld af en underspillet humor:

I vinduet kommer der til sin tid en buste af Per Albin på en sokkel af bonet træ. Forslaget er allerede fremsat. Hvor skulle han ikke stå om her, ham der ville gøre Sverige til et velfærdshjem med samme lige og demokratiske rettigheder som i det gode hjem? [...] Den der skabte tanken om folkehjemmet, var [...] en familiefar, vant til at blive opvartet og adlydt på den blide og udisciplinerede måde som faderen bliver i den gode familie. Hvilken far ville ønske at hans børn stod ret når han talte til dem? Her dvæler endnu inden for de brune fløjlsgardiner stemningen fra de hyggelige rådslagninger omkring aftenlampen, når børnene fik lov til at åbne deres små næb og frimodigt sige hvad de havde på hjerte, men også øve sig i at modtage belæring, indse at den der udøver magten også har ansvaret og kundskaberne, og at han ønsker alles ve og vel. (Ekman 1979: 112)

Modstykket til det officielle Carlsborg er det dårligt byggede Englehus, der engang husede håndværkere og handlende, men som er gået ”en tidlig alderdom” i møde. Her holder halv- og helfattige mennesker til, især enligt stillede kvinder. Englehuset er udsmykket med englefigurer på facaden, men det meste er efterhånden gået i forfald. Ejeren venter kun på, at huset helt skal falde sammen, så han kan få lov til at rive det ned. Men Englehuset er hjemsted for en af romanens hovedfigurer, Tora Otter, der lever af at sælge bolsjer og chokolade på torvedagene. Hun har kæmpet sig frem gennem mange vanskeligheder, er tidligt blevet enke og klarer sig på egen hånd. Hele hendes og kvindernes hårde arbejdsliv er en vigtig forudsætning for den velstand, som folkehjemmet og Carlsborg bygger på.

Hvad Kerstin Ekman i romanen sætter sig for at fortælle er, at samfundsarkitekturen hviler på både arbejde og værdier, som den usynliggør eller direkte eliminerer. Velfærdsudviklingen er tvetydig – den gør en ende på mange sociale problemer, men den afskaffer også fortidens værdier.

Romanen skildrer en kvindeverden, som går under med moderniseringen og velfærdsudviklingen, men som samtidig paradoksal nok er dens forudsætning. Englehuset rives ned, og romanens kvinder føler sig ikke tilrette i det nye boligbyggeri, som velfærds mændene står bag. Arbejderægtesparret Ingrid og Arne overvejer at flytte ind i en af de nye lejligheder med træk og slip, koldt og varmt vand og vask af rustfrit stål, men Ingrid mener ikke, at hun kan trives dér.

I samme øjeblik som hun trådte ind i opgangen kunne Ingrid mærke at hun ikke ville kunne trives i det hus. Hun tålte ikke lugten i trappeopgangen. Det var svært at sige hvad det var. Hun syntes at der lugtede af sten. Men det var så dumt at hun ikke kunne sige det til Arne. Kunne det være mørtel?

Hun syntes eller ikke om de grønne ujævne ydermure eller altanerne af bølgeblik. I den rungende opgang greb hun fat i gelænderet af rødmalet jern og syntes at det var som at gå på en fabrik eller i maskinrummet på et stort skib. (ibid.: 228)

Besigtigelsen af den nye lejlighed ender med, at Ingrid erklærer, at hun hverken kan eller vil vænne sig til stemningen og lugten i byggeriet. Hun indser, at de nye omgivelser låser hende fast i bestemte rutiner i hendes og Arnes samliv. Folkehjemsboligen er ikke et kvindeligt frirum.

Katrineholmsuiten afsluttes med *En by af lys* (1983), hvor en datter vender hjem til Sverige for at overtage sin faders hus efter hans død. Skelletterne fra hendes egen og hendes fars fortid vælter ud af skabene, men huset kommer symbolsk til et nyt liv i den voksne datters hænder, og det hus, hun tænkte at rive ned, bliver måske hjemsted for nye og gamle beboere og en tilværelse bygget på en medmenneskelig omsorg og indlevelse, som det faderlige folkehjem ikke kunne tilvejebringe.

De tre romanværker, jeg har omtalt af Bjørg Vik, Kirsten Thorup og Kerstin Ekman, aftegner henholdsvis en velfærdsidyl, en velfærdsdystopi og en velfærdsvision. I de tre værker finder vi komplekse fortolkninger af den metaforik, som præger tidens politiske tænkning og dens diskurser. Hvad værkerne kan bidrage til er at udfordre, nuancere og komplicere fremherskende billeder af velfærdsudviklingen og skabe modeller af, hvordan det føles og opleves at leve i velfærdsstaten.

Kønstematikken er interessant, idet velfærdshjemmet hos Vik udjævner de kønsmæssige konflikter, pigen havner i, mens velfærdshjemmene hos Thorup og Ekman skærper konflikterne. Velfærdsvisionen hos Thorup og Ekman lægger op til en ny samfundskontrakt mellem kønnene, hvor omsorg og indlevelse bliver en realitet i de mellem menneskelige relationer, hvilket hos Thorup udtrykkes i skildringen af den både komiske og indtagende transvestit.

Hvis man ser nærmere på samtidslitteraturen i lyset af velfærdsproblematikken, træder værker og tekster frem på en ny måde, og det bliver muligt at arbejde med andre typer af komparative læsninger end vanligt, f.eks. mellem forfatterskaber som Viks, Thorups og Ekmans.

Der er efter min erfaring således muligheder for at styrke og udvikle en litteraturvidenskabelig kernefaglighed igennem en deltagelse i en interdisciplinær velfærdsstatsforskning. Man kan hævde, at man sætter meget på spil, når man går ud over sine vante faggrænser, men man har også chancen for ny indsigt. Man ser slægtskaber og forbindelseslinjer mellem forskellige områder; man lader ikke sin forskning "blive i familien" af velkendte discipliner og tilgange, men lader den udfordre af anden viden-skabelighed. Og hvis man har gode kernefaglige begreber og diskussioner med i bagagen kan det måske blive begyndelsen til et rigtigt forskningseventyr.

Litteratur

Béland, Daniel og Cox, Robert Henry (2011): *Ideas and Politics in Social Science Research*. Oxford: Oxford University Press.

- Christiansen, Niels Finn m.fl., red. (2006): *The Nordic Model of Welfare. A Historical Repraisal*. København: Museum Tusulanum.
- Ekman, Kerstin (1979): *Englehuset*. København: Samlerens Forlag.
- Ekman, Kerstin (2011): *Grand final i skojarbranschen*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.
- Hansen, Nils Gunder, red. (2010): *Velfærdsfortællinger. Om dansk litteratur i velfærdsstatens tid*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Hansen, Oscar (1934): "Danmark for Folket". Tilgængelig på adressen http://www.kenielsen.dk/sange/dk_for_folket.asp, set 25.11.2012.
- <http://nordicwomensliterature.net/>, set 25.11.2012.
- Johansen, Jørgen Dines (2006): "Litteratur og subjektivitet", *K&K*, nr. 1.
- Mai, Anne-Marie (2011): *Hvor litteraturen finder sted*, bd. III. København: Gyldendal.
- Mai, Anne-Marie (2012): "Literature as a Companion and Critic of the Welfare State", *Scandinavica – International Journal of Scandinavian Studies*, Vol. 50, Nr. 1.
- Mai, Anne-Marie, red. (2012): *Kættene, kællinger, kontorfolk og andre kunstnere. Velfærdsstatens kunstnerroller*. Odense: Syddansk Universitetsforlag 2013.
- Overby, Ulrik Peter (1871): "Socialisternes March". Tilgængelig på adressen http://www.ugle.dk/snart_dages_det_broedre.html, set 25.11.2012.
- Thorup, Kirsten (1973): *Baby*. København: Gyldendal.
- Vik, Bjørg (1994): *Elsi Lund*. Oslo: Cappelens Forlag.